

Чи можна молитися за померлих?

Щоб гріхи прощалися людям, Православна Церква молиться не лише за живих, а й за померлих. Певні "християнські спільноти" цього не роблять, кажучи, що така молитва зайва, бо всі вони «святі», усі йдуть до «раю», а коли так, то молитва для них — річ непотрібна. І взагалі, на їхню думку, живі за мертвих не мають права молитися, бо вони живуть у різних вимірах духовного світу. Між ними, мовляв, лежить глибока прірва, отже, вони не можуть одне одному чимось допомогти.

Чи ж правда, що між ними лежить прірва, що вони чужі між собою? Ні, неправда. Бог не показав нам такої прірви. У Нього немає мертвих, у Бога всі живі. Апостол Павло говорить: «Ніхто з нас не живе для себе і ніхто не вмирає для себе. Чи живемо ми — для Господа живемо, чи вмираємо — для Господа вмираємо; і тому, чи живемо, чи вмираємо, — завжди Господні. Бо Христос для того і помер, і воскрес, і ожив, щоб панувати і над мертвими і над живими» (Рим. 14, 7–9).

Про те, що у Господа нема поділу на мертвих і живих, нам свідчить Сам Христос, коли говорить: «Бог же не є Бог мертвих, а живих. Бо в Нього всі живі» (Лк. 20, 38). А коли в Нього всі живі, то це означає, що між мертвими і живими нема прірви, вони можуть спілкуватися між собою і «молитися один за одного» (Як. 5, 16).

Ці "християнські спільноти" відкидають молитви за мертвих. При цьому вони кожного разу згадують притчу Христа про багатого і Лазаря. Перший за свої тяжкі гріхи потрапляє до пекла, а другий до раю. Багач, перебуваючи в муках, просить праведного Авраама, аби той послав до нього Лазаря для полегшення його страждань, але Авраам йому на це відповідає: «Чадо!.. Поміж нами та вами утверджена велика безодня, так що ті, що хочуть перейти звідси до вас, не можуть, а також і звідти до нас не можуть перейти» (Лк. 16, 26).

«Ось бачите, — кажуть сектантські вчителі, — через безодню нема переходу: ні сюди, ні туди».

Чи є логіка у висновках сектантів? Чи є резон так твердити? Ні в якому разі! І ось чому. Притча ця зображає ту ситуацію, яка була в Старому Завіті, до Воскресіння Христового, після якого «двері райські відчинилися», коли Христос Своєю «смертю смерть попрал и сущим во гробех живот даровал». У Старому Завіті дійсно переходу не було. Але в Новому Завіті інакше.

Святе Письмо нам говорить, що Христос під час Свого триденного перебування тілом у надрах землі духом Своїм сходив у пекло, щоб визволити звідти тих, хто мучився у полоні диявола. Апостол Петро про це пише так: «Христос, щоб привести нас до Бога, один раз постраждав за гріхи наші, праведник за неправедних, будши умиртвлений тілом, але оживши духом, яким Він і духам, що перебували у в'язниці, зійшовши, проповідав» (1 Пет. 3, 18).

Якою ж була мета цієї проповіді у пекельній в'язниці? Щоб тих, хто прийме Христа як свого Спасителя, спасти від муки, щоб вивести їх з пекла і привести до раю.

В іншому місці цей апостол пише: «Для того і мертвим благовістувалося, щоб вони, як люди, прийнявши суд по плоті, по-Божому жили духом» (1 Пет. 4, 6). І апостол Павло про Христа каже, що Він «піднявшись на висоту, полонив полон і дав людям дари. А «піднявшись» що означає, як не те, що і сходив раніше в пекельні місця землі?» (Єф. 4, 8–9).

В Одкровенні Христос про Себе говорить: «Я маю ключі від пекла і смерті» (Одкр. 1, 18). Для чого ці ключі, як не для того, щоб відмикати й замикати? Христос у стані Своєї тілесної смерті цими ключами відімкнув пекло, проповідував там. І не даремно, бо полонив полон, себто, взяв у полон саме пекло, що тримало в полоні людські душі. Якщо Христос тоді вивів з пекельної в'язниці душі грішників, то чи ж не може Він цього робити і тепер?

Давайте ще раз повернемося до притчі про багатого і Лазаря. Там Авраам каже: «Чадо!.. Поміж вами та нами утверджена велика безодня, так що ті, що хочуть перейти звідси до вас, не можуть, а також і звідти до нас не можуть перейти». Прошу звернути увагу на те, що самі вони перейти не здатні, але можуть це зробити з чиеюсь допомогою — з допомогою Церкви, яка молиться за них.

Що молитися за померлих не лише можна, а й треба, говорить і свята Біблія: «Поминайте наставників ваших, котрі проповідували вам Слово Боже; і пам'ятаючи кончину їхню, наслідуйте віру їх» (Євр. 13, 7).

Молитви за померлих були і в Старому Завіті. У другій книзі Маккавеїв розповідається, що після одного бою Іуда Маккавей від імені усього народу молився за померлих — за убитих воїнів. Буквально тут говориться так: «Другого дня ті, що були з Іудою, пішли, як цього вимагав обов'язок, перенести тіла убитих... і знайшли вони у кожного із померлих під хітонами присвячені Ямнійським ідолам речі, що закон забороняв іудеям... і почали молитися, щоб був зовсім прощений цей гріх... Зробивши збір по числу мужів... він (Іуда Маккавей) послав це в Єрусалим, щоб принести жертву за гріх, і зробив дуже добре і благочестиво, думаючи про воскресіння. Бо, коли б він не сподівався, що вбиті в бою воскреснуть, то зайве і даремно було б молитися за мертвих» (2 Мак. 12, 39–44).

Ці "християнські спільноти" кажуть, що це місце в Біблії для них не може бути авторитетним, оскільки книги Маккавейські не є канонічними. Хай це так, але сам факт молитви є канонічним і храм Єрусалимський, до якого була послана жертва за убитих, теж є канонічним. Якби тут було порушення певного закону, то храмові служителі — ревні блюстителі цього закону — не прийняли б жертви і не молилися б за вбитих.

І пророк Варух молився за померлих, кажучи: «Господи Вседержителю, Боже Ізраїля... не згадуй неправди отців наших» (Вар. 3, 4–5).

Усі Християни вірять що Господь Бог є всемогутній, тому коли хтось говорить що Господь не може допомогти тому хто відійшов у вічність, (молитва до Бога за померлих є безсила) тим самим не визнає всемогутність Господню.

Перші християни теж молилися за померлих. У Літургії апостола Якова є така молитва за померлих: «Господи Боже духів і всякої плоті, пом'яни православних, котрих ми пом'янули, від праведного Авеля до нинішнього дня. Сам упокой їх у Царстві Твоєму, в насолодах райських, у лоні Авраама, Ісаака і Якова, святих отців наших, звідки відійшли болі, печалі й зітхання, де зриться світло Лиця Твого і сяє світло безперестанно».

Про такі молитви свідчать і римські катакомби, де перші християни ховали своїх померлих. Там на могильних плитах можна прочитати такі молитовні слова: «Господи, хай ніколи душа... не буде засмучена», «Антоніє, мила душа, — Бог хай радує твою душу», «Господи, прошу Тебе, хай він побачить світло раю», «Спочивай, вічне тобі світло, Тимофію по Христі». На могильній плиті рівноапостольного Аверкія, який помер у 167 році, вибиті слова, якими він звертається до живих з проханням, щоб усі віруючі молилися за нього.

З наведених прикладів бачимо, що християни молилися за померлих від перших часів християнства. І певна річ, самі вони на таке не наважились би. Ця традиція йшла від апостолів, серед яких був і апостол Яків, котрий написав ту молитву, що подана вище.